

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi

Cilt 6 Sayı 3 Eylül 2021

dergipark.org.tr/ikcusbfd

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

ARAŞTIRMA MAKALELERİ

- Crowe Evre 3 ve Evre 4 Gelişimsel Kalça Displazili Hastalarda Çimentosuz Total Kalça Artroplastisi Uygulaması Sonrası Fonksiyonel Sonuçlar Elde Etmek Mümkün Mü?** 1-5
Is It Possible to Obtain Functional Results after Cementless Total Hip Arthroplasty in Patients with Crowe Stage 3 and Stage 4 Developmental Hip Dysplasia?
Mehmet *MADEN*, Mahmut *TUNÇEZ*, Süleyman *SOFULU*, Cemal *KAZIMOĞLU*
- Evaluation of Disability and Hopelessness in Multiple Sclerosis Patients** 7-11
Multipl Skleroz Hastalarında Yeti Yitimi ve Umutsuzluğun Değerlendirilmesi
Naile *ALANKAYA*, Nuriye *DURMUŞ*
- Hafif-Orta Evre Alzheimer Hastalarında Egzersiz Alışkanlığı ve Yaşam Kalitesi İlişkisi** 13-18
The Relationship Between Exercise Habit and Quality of Life in Mild to Moderate Alzheimer's Disease Patients
Elvan *FELEKOĞLU*, Sevgi *ÖZALEVLİ*, Görsev *YENER*
- Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği-Kısa Form ve Dijital Sağlıklı Diyet Okuryazarlığı Ölçeğinin Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması** 19-25
Validity and Reliability Study of The Turkish Form of The Health Literacy Scale- Short Form and Digital Healthy Diet Literacy Scale
Sevil *KARAHAN YILMAZ*, Günay *ESKİCİ*
- 0-6 Yaş Grubu Down Sendromu Tanısı Alan Çocukların Ailelerine Annelik Güçlendirme Eğitiminin Sonuçları** 27-32
Outcomes of the Empowerment Training for the Families of Children Diagnosed with Down Syndrome in the 0-6 Age Group
Atiye *KARAKUL*, Esra *ARDAHAN AKGÜL*, Pınar *DOĞAN*, Hatice *YILDIRIM SARI*
- Hemşirelik Doktora Öğrencilerinin Bilimsel Araştırmaya Yönelik Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi** 33-38
Examination of Nursing PhD Students' Anxiety Levels Towards Scientific Research
Canan *DEMİR BARUTÇU*, Tuğba *YARDIMCI GÜLER*, Hatice *MERT*
- Kronik Mekanik Boyun Ağrılı Bireylerde Kapalı Kinetik Halka Üst Ekstremitte Stabilite Testi ile Ağrı Şiddeti Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Karşılaştırmalı Bir Çalışma** 39-44
Investigation of the Relationship Between Closed Kinetic Chain Upper Extremity Stability Test and Pain Intensity in Male Individuals with Chronic Mechanical Neck Pain: A Comparative Study
Yelda *KINGİR*, Filiz *ALTUĞ*, Ayşe *ÜNAL*, Uğur *CAVLAK*
- Sağlıklı Erişkinlerde Gövde Kas Endüransı ve Statik/Dinamik Denge Arasındaki İlişkinin İncelenmesi** 45-50
Investigation of the Relationship Between Trunk Muscle Endurance and Static/ Dynamic Balance in Healthy Adults
Özden *ÖZKAL*
- Pandemi Süresinde 18-65 Yaş Arasındaki Bireylerin Yaş Cinsiyet ve Eğitim Değişkenlerinin Yaşam Kalitesi ve Fiziksel Aktivite Düzeyi ile İlişkisi** 51-60
The Relationship of Age, Gender and Education Variables with Quality of Life and Physical Activity Level of Individuals the Age of 18-65 During The Pandemic Period
Sena *ÖZDEMİR GÖRGÜ*, Yağmur *KARAMAN*, Z. Candan *ALGUN*

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Comparison of Student Satisfaction According to Three Different Education Models in Nursing Education	61-66
Hemşirelik Eğitiminde Üç Farklı Eğitim Modeline Göre Öğrenci Memnuniyetinin Karşılaştırılması Feyza DERELİ, Hatice YILDIRIM SARI, Yasemin TOKEM	
Baş Ağrısı ile Acil Servise Başvuran Hipertansiyonlu Hastaların Tedaviye Uyumluluğu Ağrı ve Hemodinamik Parametreleri Etkiler mi?	67-74
Does Their Adaptation to Treatment of Hypertension Patients Admitted to Emergency Department with Headache Affect Pain and Hemodynamic Parameters? Berna ALSANCAK, Tülay SAĞKAL MIDİLLİ	
Üniversite Öğrencilerinde İleri Glikasyon Son Ürünleri Alım Düzeyinin Belirlenmesi	75-79
Determination of Advanced Glycation End Products Intake Levels in University Students Burak ERİM	
The Relationship Between Nursing Students' Affection towards Children and Basic Empathy and and Humor Styles: A Correlational Study	81-89
Hemşirelik Öğrencilerinin Çocuk Sevgisi ile Temel Empati ve Mizah Tarzları Arasındaki İlişki: İlişkisel Bir Çalışma Vildan APAYDIN CIRIK, Uğur GÜL, Bahar AKSOY	
An Application for Automated Diagnosis of Facial Dermatological Diseases	91-99
Yüzdeki Dermatolojik Hastalıkların Otomatik Teşhisi İçin Bir Uygulama Evgin GOCERİ	
Ebeveyninde Kronik Ruhsal veya Fiziksel Hastalığı Olan Ergenlerde Psikolojik Dayanıklılık ve Benlik Saygısı	101-107
Psychological Endurance and Self-Esteem in Adolescents with Chronic Mental or Physical Illness in Their Parent Ceren ÖNER, Leyla BAYSAN ARABACI	
The Effects of Functional Hip Calibration Movements on the Kinematic Data of Gait Analysis in Children with Cerebral Palsy	109-114
Fonksiyonel Kalça Kalibrasyon Hareketlerinin Serebral Palsili Çocuklarda Yürüyüş Analizinin Kinematik Verilerine Etkileri Orhan ÖZTÜRK, İlkşan DEMİRBÜKEN, Mine Gülden POLAT, Sebastian WOLF	
Engelli Çocuğa Sahip Kadınların COVID-19 Sürecindeki Deneyimleri: Nitel Bir Araştırma	115-124
Experiences of Women With Disabled Children In COVID-19 Process: A Qualitative Research Melike TEKİNDAL, Şevval Özge ÖZLEM	
'I'm not a Schizophrenic!' Qualitative Research on the Life Stories of Women Diagnosed with Schizophrenia and Bipolar Disorder	125-132
"Ben Şizofren Değilim!": Şizofreni ve Bipolar Bozukluk Tanısına Sahip Kadınların Yaşam Öyküleri Üzerine Nitel Araştırma Melike TEKİNDAL, Şevval Özge ÖZLEM, Gizem Nur UĞURLU, Eda ÜLGER KARABUĞA, Adem BAYRAKÇI	
Hemodiyaliz Hastaların Arteriovenöz Fistüle İlişkin Öz-Bakım Bilgi ve Davranışlarının İncelenmesi	133-138
Investigation of The Self-Care Knowledge and Behaviors of Hemodialysis Patients Regarding Their Arteriovenous Fistula Araz ASKEROĞLU, Demet ACAR, Figen TERCAN, Askeri ÇANKAYA	

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Hemşirelik ve İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutumları ve Stresleri Gender Role Stress and Attitudes of Nursing and Communication Faculty Students Özlem DEMİREL BOZKURT, Gülşen IŞIK, Semra GÜN	139-147
Üniversite Düzeyinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Engelli Bireylere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Sağlık Alanında Eğitim Görmenin Pozitif Bir Etkisi Var mıdır? Bir Gözlemsel Çalışma Examination of the Attitudes of Students at the University Level Towards Disabled Individuals: Is There a Positive Effect of Education In The Field of Health? An Observational Study İbrahim KEKLİCEK, Agah Sinan ÜNSAR	149-157
Fiziksel Engelli Çocukların Fonksiyonel Bağımsızlık ve Kaba Motor Fonksiyon Düzeyleri ile Ebeveynlerinin Psikolojik Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Investigation of the Relationship Between the Levels of Functional Independence and Gross Motor Function of Physically Disabled Children and the Psychological Status of Their Parents' Erhan SEÇER, Onur Salman KÖRTELLİ, Tuğçe Şirin KORUCU, Derya ÖZER KAYA	159-164
DERLEMELER Yaşa Bağlı Makular Dejenerasyonda Makro Besin Öğeleri ve Kolesterolün Etkisi Effect of Macronutrients and Cholesterol on Age-Related Macular Degeneration Mustafa ÖZGÜR, Aslı UÇAR	165-170
Nörolojik Hastalıklarda Yorgunluk ve Değerlendirme Yöntemleri Fatigue and Assessment Methods in Neurological Disease Gözde KAYA, Gülbin ERGİN	171-178
Tip 1 Diyabetli Çocuğun Sağlıklı Kardeşi Olmak To Be the Healthy Sibling of Type 1 Diabetic Child Hasret Yağmur SEVİNÇ AKIN, Nesrin ŞEN CELASIN	179-183
Engelli Bireylerin Sağlık Hizmetine ve Bakıma Erişimi ile İlgili Yaşadıkları Sorunlar Problems Experienced by Individuals with Disabilities Regarding the Accessibility to Health Services and Care Ekin Dila TOPALOĞLU ÖREN, Feyza DERELİ, Hatice YILDIRIM SARI	185-192
COVID-19 Pandemisinde Okul Sağlığı Hemşirelerinin Rol ve Sorumlulukları Role and Responsibilities of School Health Nurses in the COVID-19 Pandemic Bahise AYDIN, Emine EKİCİ	193-198
Düşünüyorum Öyleyse Yapacağım: Karar Verme ve Eylemi Başlatma Sürecinde Korteksin İşlevi I Think Then I Will: The Function of the Cortex in the Process of Decision Making and Initiating Action Tuğçe Şirin KORUCU, Derya ÖZER KAYA	199-203
OLGU SUNUMU Otizm Spektrum Bozukluğu Tanılı Dördüz Eşine Dil Müdahalesi: Olgu Sunumu Language Intervention in Quadruplet Diagnosed with Autism Spectrum Disorder: A Case Study Sema UZ HASIRCI, Seren DÜZENLİ ÖZTÜRK	205-210

İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ DERGİSİ

Dergi İletişimi

Posta adresi : İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çiğli Ana Yerleşkesi, 35620 Çiğli – İzmir

Web : <http://dergipark.gov.tr/ikcusbfd>

Telefon : 0 232 329 35 35 / 4820 ve 4827

Faks : 0 232 325 33 57

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi yayınıdır.

ISSN:2458-9799

Sahibi

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi adına
Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA

Onursal Editör

Prof. Dr. Bumin Nuri DÜNDAR

Editör

Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA

Bölüm Editörleri (Soyadına göre alfabetik sırayla)

Prof. Dr. Gözde AKOĞLU, Çocuk Gelişimi

Prof. Dr. Yasemin TOKEM, Hemşirelik

Doç. Dr. Turhan KAHRAMAN, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon

Doç. Dr. Melike TEKİNDAL, Sosyal Hizmet

Doç. Dr. Gülşah KANER TOHTAK, Beslenme ve Diyetetik

Yayın Kurulu

Pınar SERÇEKÜŞ AK, Pamukkale Üniversitesi

Ayşe AKBİYİK, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Esra AKIN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Betül AKTAŞ, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Leyla BAYSAN ARABACI, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Melek ARDAHAN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Elif ÜNSAL AVDAL, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Gül BALTACI, Güven Hastanesi

Deniz BAYRAKTAR, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Murat BEKTAŞ, Dokuz Eylül Üniversitesi

Ayşe BÜYÜKBAYRAM, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Nuray EGELİOĞLU CETİŞLİ, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Burcu CEYLAN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Gülşah OYUR ÇELİK, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Betül ÇİÇEK, Erciyes Üniversitesi

Arzu İCAĞASIOĞLU ÇOBAN, Başkent Üniversitesi

Dilek AYAKDAŞ DAĞLI, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Nurhak Cem DEDEBALI, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Jülide Gülizar YILDIRIM DUMAN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Ahmet EGE, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Fatma ELİBOL, Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Ferman ERİM, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Melike ERTEM, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Yayın Kurulu (Devamı)

Funda GÜMÜŞ, Dicle Üniversitesi

İknur NAZ GÜRŞAN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Arzu İLÇE, Bolu İzzet Baysal Üniversitesi

Hasibe KADIOĞLU, Marmara Üniversitesi

Bedriye Tuğba KARAASLAN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Mağfiret KARA KAŞIKÇI, Atatürk Üniversitesi

Umut ZİYA KOÇAK, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Ezgi BELLİKÇİ KOYU, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Nilgün SEREMET KÜRKLÜ, Akdeniz Üniversitesi

Dilek ONGAN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Simge EVRENOL ÖÇAL, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Ekin TOPALOĞLU ÖREN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Zeynep CANLI ÖZER, Akdeniz Üniversitesi

Beste ÖZGÜVEN ÖZTORNACI, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Hatice YILDIRIM SARI, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Sema SAVCI, Dokuz Eylül Üniversitesi

Guy SIMONEAU, Marquette University

Habibe ŞAHİN, Erciyes Üniversitesi

Fatih ŞAHİN, Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Deniz ŞANLI, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Figen TURAN, Hacettepe Üniversitesi

Sevtap GÜNAY UÇURUM, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Berna Nilgün ÖZGÜR SOY URAN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Tuba YALÇIN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

İlknur YEŞİLİNAR, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Derya UZELLİ YILMAZ, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Medine YILMAZ, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ DERGİSİ

Dergi İletişimi
Posta adresi : İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çiğli Ana Yerleşkesi, 35620 Çiğli – İzmir
Web : <http://dergipark.gov.tr/ikcusbfd>
Telefon : 0 232 329 35 35 / 4820 ve 4827
Faks : 0 232 325 33 57

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi yayınıdır.

ISSN:2458-9799

Dergi Sekreteryası

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe AKBİYİK
Öğr. Gör. Feyza Dereli
Arş. Gör. Dr. Damla KARABAY
Arş. Gör. Dr. Orhan ÖZTÜRK
Arş. Gör. Dr. Gülçin UYANIK
Arş. Gör. Buse BAKIR
Arş. Gör. Büşra DALFİDAN
Arş. Gör. Elvan FELEKOĞLU
Arş. Gör. Gülsenay TAŞ
Arş. Gör. Senemhan YILMAZ

Derleme ve Mizanpaj

Arş. Gör. Esra ARDAHAN AKGÜL
Arş. Gör. Sinem ESKİDEMİR
Arş. Gör. Gülşen IŞIK
Arş. Gör. Merve KESKİN
Arş. Gör. Melissa KÖPRÜLÜOĞLU
Arş. Gör. Ece MUTLU

Derginin Yayınlanması ve Web Sitesi Yönetimi

Arş. Gör. Çağla AYER
Arş. Gör. Nurullah BÜKER
Arş. Gör. Müge KIRMIZI

Yabancı Dil Danışmanı

Doç. Dr. Jülide Gülizar YILDIRIM DUMAN
Doç. Dr. Dilek ONGAN
Dr. Öğr. Üyesi Deniz BAYRAKTAR
Dr. Öğr. Üyesi İlknur YEŞİLİNAR
Öğr. Gör. Dr. Tahir Enes GEDİK
Arş. Gör. Devrim Can SARAÇ

Biyoistatistik Danışmanı

Prof. Dr. Medine YILMAZ
Doç. Dr. Ferhan ELMALI

Grafik Tasarım Danışmanları

Prof. Dr. Fikri SALMAN
Doç. Dr. Uğur BAKAN

İKÇÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi

Editöryal Politikalar

- Odak ve Kapsam
- Hakem Değerlendirme Süreci
- Açık Erişim Politikası

Odak ve Kapsam

İKÇÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi tarafından yılda üç kez yayımlanan multidisipliner, hakemli, süreli bir e-dergidir. İKÇÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi sağlık bilimleri ile ilgili klinik ve deneysel özgün araştırma, derleme, olgu sunumu şeklinde hazırlanan makale türünde güncel çalışmaları ve yayınlanmış yazılara ilişkin değerlendirmeleri içeren editöre mektupları kapsar. Dergi sağlık bilimlerinin tüm alanlarında sağlık profesyonellerine ve diğer araştırmacılara yöneliktir. Dergi; yayınladığı makalelerde, konu ile ilgili etik kurallara ve bilimsel standartlara uygun olma ve ticari kaygı gözetmeme şartını aramaktadır.

Bilimsel Danışma Değerlendirme Süreci

Makale gönderimi ve Bilimsel Danışma Kurulu Üyelerinin değerlendirmeleri DergiPark üzerinden elektronik ortamda gerçekleştirilmektedir. Yayılanmak için gönderilen makalelerin daha önce başka bir yerde yayınlanmamış veya yayınlanmak üzere gönderilmemiş olması gerekir. Eğer makalede daha önce yayınlanmış; alıntı yazı, tablo, resim mevcut ise makale yazarı, yayın hakkı sahibi ve yazarlarından yazılı izin almak ve bunu makalede belirtmek zorundadır.

Bilimsel toplantılarda sunulan özetler, makalede belirtilmesi koşulu ile kabul edilir. Ayrıca, dergilerin özel sayılarında özetleri yayınlanan bildirimlere ait ayrıntılı bilginin bildirilmesi gerekmektedir. Dergiye gönderilen makale, biçimsel esaslara uygun ise danışman incelemesinden geçirilip, gerek görüldüğü takdirde, istenen değişiklikler yazarlarca yapıldıktan sonra yayınlanır.

Başvuruyu takiben, makale bir (1) ay içerisinde alanında uzman iki (2) danışman tarafından değerlendirilir. Düzeltme istendiği takdirde yazarlar, gözden geçirilmiş makaleyi iki (2) hafta içerisinde yeniden dergiye gönderirler. Gerekli takdirde bu süre editörün kararıyla uzatılabilir. Hakemler tarafından yapılması istenen düzeltmelerin niteliğine bağlı olarak düzeltilerek tekrar dergiye gönderilen makale üç (3) hafta içerisinde hakemler tarafından değerlendirilir veya editör tarafından hakemlere gönderilmeksizin değerlendirme tamamlanır.

Makale yayınlanmak üzere dergiye gönderildikten sonra yazarlardan hiçbiri, tüm yazarların yazılı izni olmadan yazar listesinden silinemez, ayrıca hiçbir isim, yazar olarak eklenemez ve yazar sırası değiştirilemez.

Açık Erişim Politikası

Bu dergi yayınlanma ile birlikte açık erişimi sağlama politikasını benimsemiştir.

EDİTÖRDEN

Değerli Okuyucularımız,

Dergimizin, 2021 yılı son sayısını sizlerle buluşturmuş olmanın sevincini yaşıyoruz. Bu sayı itibarıyla Dergimiz yayın hayatında 6. yılını tamamlamış oluyor. Bu 6 yıllık süreçte yazarlarımız, hakemlerimiz, bölüm editörlerimiz, yayın kurulu üyelerimiz ve okuyucularımızın destekleriyle ülkemizdeki tanınırlığımız, gelen yayın sayısı ve kalitesi ile okunma ve atıf alma oranlarımız her geçen gün artış gösteriyor. Aynı zamanda, son dört sayımızın belirli temalara odaklanarak yapılandırılması o konudaki güncel bilgilerin farklı disiplinlerin katkılarıyla incelenmesine, görünürlük ve farkındalık düzeyinin artmasına ve kaynak olarak kullanılabilir bir bilgi birikimi oluşmasına neden oluyor. Bu doğrultuda, **“COVID-19”, “Sağlık ve Eğitim”, “Kadın ve Çocuk”** ve **“Uluslararası Hemşire ve Ebe Yılı”** temalarının ardından 2021 yılı son sayımızın teması **“Özel Gereklinimi Olan Bireyler ve Engellilik”** olarak oluşturuldu. Bu temaları ele alırken sadece onlara ait makalelerin yayınlanması ile değil aynı zamanda kapak tasarımlarına da yansıtılarak sanatsal ve görsel boyutta farkındalık oluşturmayı hedefledik. Daha önceki özel temalı sayılarımızda olduğu gibi bu sayımızın da özgün kapak tasarımı Prof. Dr. Fikri Salman tarafından yapıldı. Bu temamıza eşlik eden orijinal kapak resmi “süsen” ya da “iris” olarak seçildi. Çiçeğin adının Latince “cennetin gözü”, Yunancada “gökkuşağı” anlamına geldiği, kadim bilgilere göre “itimat ve irfan” ile birlikte “bilgeliği ve yüceliği” temsil ettiği ifade edilmektedir. Ayrıca “iris”, gözbebeği olarak da bilinir. İris çiçeğinin renkleri ve çizgileri, göz simgesine benzetilmiştir. Doğada beyaz, mor, mavi ve sarının pek çok tonu ile rastlanılan süsen çiçekleri renklerine göre bazen dile getirilemeyen derin kederlerin simgesi, bazen cesaret, inanç ve umudun timsali olarak görülmüştür. Toplumumuzda, bazı hastalıklar ya da kazalardan ötürü vücut yapısındaki işlevselliği bozulan ve yeti yitimi gelişen, çevresel ve kişisel etmenler ile yaşama katılımı kısıtlanan bireyler tıpkı iris çiçeğinde olduğu gibi “gözbebeğimiz” olarak nitelendirilmektedir. Bununla beraber, “engellilik veya özel gereksinime ihtiyaç duyma” durumu kişilerde, aile ve toplumlarda zorluklara ve bazen derin kederlerin yaşanmasına neden olmaktadır. Fiziksel, psikolojik, sosyal olarak farklı boyutlarda ortaya çıkabilen tüm bu zorluklarla mücadele, büyük bir cesaret ve inanç ile her daim canlı tutulması gereken bir umut ister. Bu kapsamda tüm mücadele ve rehabilitasyon süreci azim, çaba, güven, emek ile beraberinde sabrı ve bilgeliği gerektirir. Tüm bu sürecin, iris/süsen çiçeğinin temsil ettiği anlamlara benzediğini düşünerek, bu süreci yaşayan ve her türlü engeli yenme mücadelesinde olan aile ve sağlık çalışanlarına ilham olmasını arzu ediyoruz.

Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre tüm dünyada her üç kişiden biri rehabilitasyona ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyaçlar, doğuştan engelli çocuklardan, travma sonrası yaralanmalardan ya da çeşitli hastalıklardan kaynaklanan fiziksel, zihinsel ve sosyal kısıtlılığı olan genç yetişkinlere, kronik hastalıkları olan veya yaşlanmayla ilgili zorluklar yaşayan yaşlılara kadar her yaşta bireyde karşımıza çıkmaktadır. Bu bireylerin tedavi ve bakım ihtiyaçları, nüfus yaşlanmaya devam ettikçe ve kronik hastalıklarla yaşayan insan sayısı dünya genelinde artmaya devam ettikçe önümüzdeki yıllarda da artacaktır. Buna rağmen pek çok ülke bu ihtiyaçlara yanıt verecek donanıma sahip değildir. Sonuç olarak, pek çok kişi ihtiyacı olan tedavi ve bakım hizmetlerine erişemediğinden var olan durumlarının kötüleşmesi, komplikasyonların açığa çıkması ve yaşam kalitesinin düşmesi gibi pek çok olumsuz duruma karşı karşıya kalmaktadır. Başta az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde özel gereksinimi olan bireylere ihtiyaç duydukları tedavi ve bakım hizmetlerini ulaştırmak ciddi bir sorun olarak karşımıza çıksa da gelişmiş ülkelerde de bu konuda pek çok sorun bulunmaktadır. Bu bağlamda, tüm dünyanın önemli bir sorunu olan **“Özel Gereksinimi Olan Bireyler ve Engellilik”** temasını işleyen Dergimizin bu sayısı, bu alandaki farkındalığı ve kanıta dayalı bilgi birikimini artırarak bu alanda çalışan tüm bireylere önemli bir kaynak olma amacını taşımaktadır.

Dergimizin 2021 yılının son sayısında, farklı disiplinlerden araştırmacıların yazmış olduğu ve temelde özel gereksinimi olan bireylerle ilgili **22 adet araştırma makalesi, 6 adet derleme ve 1 adet olgu sunumu yer almaktadır.**

“Multipl Skleroz Hastalarında Yeti Yitimi ve Umutsuzluğun Değerlendirilmesi” ve **“Hafif-Orta Evre Alzheimer Hastalarında Egzersiz Alışkanlığı ve Yaşam Kalitesi İlişkisi”** isimli iki çalışmada nörolojik hastalıklara bağlı engeli bulunan bireyler, umutsuzluk ve yaşam kalitesi ekseninde incelenmiştir.

Özel gereksinim duyan nüfusun büyük bir kısmını oluşturan çocuk ve ergenlerde yapılan çeşitli araştırma makaleleri bu sayımızda yerini almıştır. **“0-6 Yaş Grubu Down Sendromu Tanısı Olan Çocukların Ailelerine Yönelik Güçlendirme Eğitiminin Sonuçları”** isimli çalışmada Down sendromlu çocukların ailelerine yönelik uygulanan güçlendirme eğitiminin ebeveynlerin bilgi düzeyinin artmasına, hem ebeveynlerin hem de çocukların stres düzeyinin azalmasına olumlu katkı sağlayacağı bildirilmiştir. Engelli çocuk ve ergen grupta geniş yer tutan serebral palsi tanımlı çocukların yürüme sorunlarının incelenmesi için kullanılan yöntemlerin iyileştirilmesine yönelik bazı çıkarımlarda bulunan **“Fonksiyonel Kalça Kalibrasyon Hareketlerinin Serebral Palsili Çocuklarda Yürüyüş Analizinin Kinematik Verilerine Etkileri”** isimli çalışma İngilizce olarak yayınlanmıştır.

EDİTÖRDEN

Engellilik süreci bireyi olduğu kadar ailesini de derinden etkilemektedir. Bu kapsamda önemli sonuçlar ortaya koyan üç makale paylaşılmıştır. **“Engelli Çocuğa Sahip Kadınların COVID-19 Sürecindeki Deneyimleri: Nitel Bir Araştırma”** isimli makalede, pandeminin zorlu koşullarında engelli çocuğa sahip kadınların bakım yükü, ev içi sorumluluklar, güce karşı güçsüzlük ve artan gelecek kaygısı, sosyal çevrelerinden uzaklaşma ve destek sistemlerine ulaşamama sorunları ve çözüme yönelik öneriler tartışılmıştır. **“Fiziksel Engelli Çocukların Fonksiyonel Bağımsızlık ve Kaba Motor Fonksiyon Düzeyleri ile Ebeveynlerinin Psikolojik Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”** isimli çalışmada, fiziksel engelli çocuğa sahip ebeveynlerin, çocuğun engel yaşının artması ile anksiyete düzeylerinin arttığı sonucu vurgulanmıştır. **“Ebeveyninde Kronik Ruhsal veya Fiziksel Hastalığı Olan Ergenlerde Psikolojik Dayanıklılık ve Benlik Saygısı”** isimli makalede, kronik fiziksel hastalığı olan ebeveyne sahip ergenlerin benlik saygısı, psikolojik dayanıklılık, akran desteği, uyum ve mücadele azimleri diğer ergenlerinkinden daha yüksek bulunmuş, kronik ruhsal hastalığı olan ebeveyne sahip ergenlerin de aile ve okul desteği ile empati düzeyleri diğerlerinden daha yüksek bulunmuştur.

Başta kas iskelet sistemi rahatsızlıkları ve fiziksel aktivite yetersizliği nedeniyle erişkin nüfusta da engelliğe neden olan durumlarla karşılaşabilmektedir. **“Crowe Evre 3 ve Evre 4 Gelişimsel Kalça Displazili Hastalarda Çimentosuz Total Kalça Artroplastisi Uygulaması Sonrası Fonksiyonel Sonuçlar Elde Etmek Mümkün Mü?”** isimli çalışmada uygulanan cerrahi girişimler ile iyi fonksiyonel sonuçlar elde etmenin ve total kalça artroplastisi sonrası normale yakın bir bacak restorasyonu oluşturulmasının sağlanabildiği bildirilmiştir. **“Kronik Mekanik Boyun Ağrılı Bireylerde Kapalı Kinetik Halka Üst Ekstremitte Stabilitate Testi ile Ağrı Şiddeti Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Karşılaştırmalı Bir Çalışma”** ve **“Sağlıklı Erişkinlerde Gövde Kas Endüransı ve Statik/Dinamik Denge Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”** isimli çalışmalarda yaygın bir sağlık sorunu oluşturan bel ve boyun ağrısıyla ilişkili faktörler incelenerek hazırlayıcı faktörler tartışılmıştır. **“Pandemi Sürecinde, 18-65 Yaş Arasındaki Bireylerin Yaş, Cinsiyet ve Eğitim Değişkenlerinin Yaşam Kalitesi ve Fiziksel Aktivite Düzeyi ile İlişkisi”** isimli çalışmada pandemiyle daha da belirgin hale gelen fiziksel inaktivite sorunuyla ilişkili nedenler incelenmiştir. Ayrıca, bu süreçte en fazla 18-24 yaş aralığı üniversite öğrencilerinin enerji-canlılık ve ruhsal sağlığının daha olumsuz yönde etkilendiği vurgulanmıştır.

Düşük sağlık okuryazarlığı, istenmeyen sağlık kararları ve sonuçları ile ilişkilidir. Düşük sağlık okuryazarlığına sahip kişiler, sağlık hizmeti sağlayıcıları ile etkili bir şekilde iletişim kurmakta güçlük çekmektedir. Bu bağlamda bireylerin sağlık okuryazarlığının saptanması ve sağlık okuryazarlığının artırılmasına yönelik uygulamaların geliştirilmesi önem arz etmektedir. **“Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği-Kısa Form ve Dijital Sağlıklı Diyet Okuryazarlığı Ölçeğinin Türkçe Formunun Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması”** isimli çalışmada bu alanda kullanılabilecek önemli bir anket olarak dilimize kazandırılmıştır.

Geleceğin sağlık çalışanlarının iyi bir eğitim almasının önemi yadsınamaz. Bu nedenle bu grupta yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlar, eğitim politikalarının şekillenmesine yardımcı olabilir. **“Hemşirelik Öğrencilerinin Çocuk Sevgisi ile Temel Empati ve Mizah Tarzları Arasındaki İlişki: İlişkisel Bir Çalışma”** isimli İngilizce olarak yayınlanan çalışmada, pediatrik hemşirelik uygulamalarını daha iyi hale getirmek için bu hususta öneriler verilmiştir. **“Hemşirelik Doktora Öğrencilerinin Bilimsel Araştırmaya Yönelik Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi”** isimli makalede hemşirelik doktora öğrencilerinin bilimsel araştırmalara yönelik kaygı düzeyleri düşük bulunmuş, doktora öğrenimi bilimin ilerlemesi ve yükseköğretimdeki eğitimin kalitesi açısından önemi vurgulanmıştır. **“Hemşirelik Eğitiminde Üç Farklı Eğitim Modeline Göre Öğrenci Memnuniyetinin Karşılaştırılması”** isimli makale, kullanılan farklı eğitim modellerinin öğrenciler tarafından algılanan memnuniyet düzeylerini incelenmiştir. **“Hemşirelik ve İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutumları ve Stresleri”** isimli makalede hemşirelik ve iletişim fakültesi öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rolü tutumları ve stresleri incelenerek bu bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin farkındalıklarının artırılması hedeflenmiştir. **“Üniversite Düzeyinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Engelli Bireylere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Sağlık Alanında Eğitim Görmenin Pozitif Bir Etkisi Var mıdır?”** isimli makaledeyse üniversite öğrencilerinin engelli bireylere yönelik tutumları incelenmiş ve sağlık alanında okuyan öğrencilerin daha yüksek pozitif tutum sergiledikleri saptanmıştır. Son olarak **“Üniversite Öğrencilerinde İleri Glikasyon Son Ürünleri Alım Düzeyinin Belirlenmesi”** isimli makaledeyse üniversite öğrencilerinde sağlık açısından riskli gıdalar olan glikasyon son ürünleri alım düzeyiyle ilişkili faktörler incelenmiştir.

EDİTÖRDEN

Geri kalan dört araştırma makalesinde çeşitli hastalığa sahip bireylerle ilgili önemli sonuçlar ortaya konmuştur. **“Baş ağrısı ile acil servise başvuran hipertansiyonlu hastaların tedaviye uyumları ağrı ve hemodinamik parametreleri etkiler mi?”** isimli çalışmada baş ağrısı ile acil servise başvuran hipertansiyonlu hastaların tedaviye uyumlarıyla ilişkili faktörler incelenmiştir. **“Dermatolojik Hastalıkların Otomatik Teşhisi İçin Bir Uygulama”** isimli çalışmada hem dermatologlar hem de hastalar tarafından kullanılabilir önemli bir yazılım tanıtılmaktadır. **“Ben Şizofren Değilim!”: Şizofreni ve Bipolar Bozukluk Tanısına Sahip Kadınların Yaşam Öyküleri Üzerine Nitel Araştırma”** isimli çalışmada şizofreni ve bipolar bozukluk tanısına sahip kadınların yaşam öykülerinin feminist sosyal hizmet yaklaşımı ile görünür kılınması amaçlanmaktadır. **“Hemodiyaliz Hastaların Arteriovenöz Fistüle Yönelik Öz-Bakım Bilgi ve Davranışlarının İncelenmesi”** isimli çalışmada sağlık davranışının sürdürülmesinde önemli bir yeri olan öz-bakım bilgi ve davranışları hemodiyaliz hastaları özelinde incelenmiştir.

Dergimizin bu sayısında çeşitli konuları derinlemesine inceleyen 5 adet derleme türünde makale bulunmaktadır. **“Yaşa Bağlı Makular Dejenerasyonda Makro Besin Öğeleri ve Kolesterolün Etkisi”** isimli derlemede yaşa bağlı makular dejenerasyonda makro besin öğelerinin ve kolesterolün etkisi tartışılmıştır. **“Nörolojik Hastalıklarda Yorgunluk ve Değerlendirme Yöntemleri”** isimli derlemede nörolojik hastalıklarda önemli bir sağlık sorunu olan yorgunluk ve değerlendirme yöntemleri irdelenmiştir. **“Tip 1 Diyabetli Çocuğun Sağlıklı Kardeşi Olmak”** isimli derlemede Tip 1 Diyabet tanılı kardeşi olan sağlıklı çocukların davranışları ve etkileyen faktörler özetlenmiştir. **“Engelli Bireylerin Sağlık Hizmetine ve Bakıma Erişimi ile İlgili Yaşadıkları Sorunlar”** isimli derleme, engelli bireylerin sağlık hizmetine ve bakıma erişebilirliği ile ilgili yaşadıkları sorunları ve çözüm önerilerini belirlemek hedeflenmiştir. **“COVID-19 Pandemisinde Okul Sağlığı Hemşirelerinin Rol ve Sorumlulukları”** isimli derleme, COVID-19 pandemisinde okul sağlığı hemşirelerinin birincil, ikincil ve üçüncül koruma düzeylerinde rol ve sorumluluklarını bütüncül bir bakışla sunmaktadır. **“Düşünüyorum Öyleyse Yapacağım: Karar Verme ve Eylemi Başlatma Sürecinde Korteksin İşlevi”** isimli son derlemedeyse karar verme ve eylemi başlatma sürecinde özellikle öğrenme ve hafıza bağlantılarına odaklanarak ve prefrontal korteks içindeki bölgelere özel bir vurgu yapılarak bu yapılar gözden geçirilmektedir.

“Otizm Spektrum Bozukluğu Tanılı Dördüz Eşine Dil Müdahalesi: Olgu Sunumu” isimli tek olgu sunumu türündeki çalışmada, sekiz hafta boyunca uygulanan Geliştirilmiş Milieu Öğretim müdahalesinin otizm spektrum bozukluğu tanısı bulunan dördüz eşinin dil becerilerini arttırmada etkili olup olmadığı incelenmiştir.

“Özel Gereksinimi Olan Bireyler ve Engellilik” temalı 2021 yılı üçüncü sayımızı tüm engellilerimizi “gözbebeğimiz” olarak görerek bu konuda mücadelede ve destek veren, çözüm ortağı olmaya çalışan birey, aile, klinisyen ve araştırmacılara ithaf ediyor, hiç tükenmeyen cesaret, inanç, azim, çaba, umut ve sabırlarından dolayı kutluyorum. Bu sayımızın, küresel ölçekte öneme sahip bu konu hakkındaki bilgi birikimini, farkındalığı ve toplumsal duyarlılığı arttırarak ileriki çalışmalara ışık tutmasını diliyorum.

Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA

Editör